

**Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 121
hallituksen esityksen johdosta laiksi verotuslain muuttamisesta**

Eduskunta on 8 päivänä joulukuuta 1982 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 252 laiksi verotuslain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti valiokunta on pyytänyt hallituksen esityksestä perustuslakivaliokunnan lausunnon, joka on tämän mietinnön liitteenä.

Kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyihin verosopimuksiin sisältyy määräys, jonka mukaan kunkin sopimusvaltion asianomaiset viranomaiset voivat sopia, miten verotusoikeus jaetaan sopimusvaltioiden kesken silloin, kun yksittäistapauksissa annetut verotuspäätökset johtavat kaksinkertaiseen verotukseen. Verosopimuksiin sisältyvä määräys keskinäisestä sopimusmenettelystä varaa sopimusvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille neuvottelumahdollisuuden ristiriitatilanteessa. Kyseinen sopimus-

määräys ei kuitenkaan sisällä niitä sääntöjä, joita jossakin sopimusvaltiossa on menettelyssä noudatettava. Hallitus ehdottaa, että tällaisia tapauksia varten lisättäisiin verotuslakiin tarvittavat säännökset, jotka mahdollistaisivat verosopimuksiin perustuvan veron suorittamisen lykkäyksen tai verosta vapautuksen.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Helsingissä 4 päivänä helmikuuta 1983

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, varapuheenjohtaja Rantala, jäsenet Hokkanen, M. Järvenpää, Lampinen, Linna, Manninen,

Melin, Mäki-Hakola, Niskanen, Rosnell, Sirén, A. Stenbäck, Surakka, Sutinen, Tamminen ja Tenhiälä sekä varajäsenet Kangas, Puolanne ja Valtonen.

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä,
3 päivänä helmikuuta 1983
Lausunto n:o 17

Valtiovarainvaliokunnalle

Valtiovarainvaliokunta on kirjeellään 9 päivä joulukuuta 1982 eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 252 laiksi verotuslain muuttamisesta. Asian johdosta ovat olleet kuultavina professori Mikael Hidén, professori Antero Jyränki ja professori Ilkka Savariita. Käsiteltyään asiaa yksinomaan valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että verosta vapauttamisesta, joka perustuu kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn valtiosopimuksen keskinäistä sopimusmenettelyä koskevaan määräykseen, säädettäisiin lailla. Kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyihin valtiosopimuksiin, jäljempänä verosopimuksiin, sisältyy yleensä määräys, jolla kummankin sopimuspuolen asianomaiset viranomaiset oikeutetaan sopimaan verotusoikeuden jakamisesta sopimuspuolten kesken silloin, kun yksittäistapauksissa sisäisen lainsäädännön ja asianomaisen verosopimuksen nojalla annetut verotuspäätökset johtavat verosopimuksen tarkoituksen vastaiseen kaksinkertaiseen verotukseen. Keskinäistä sopimusmenettelyä koskeva määräys ei sisällä niitä sääntöjä, joita kummankin osapuolen on valtiosisäisesti menettelyssä noudatettava. Kansainvälisen kanssakäymisen lisääntyessä on tarve turvautua keskinäiseen sopimusmenettelyyn ja sen perusteella tapahtuvaan verosta vapauttamiseen kasvaneen, joten on tarpeellista ja tarkoituksenmukaista säätää menettelystä lailla. Keskinäiseen sopimusmenettelyyn turvautuminen ei vaikuta oikeuteen käyttää valtion sisäisen lainsäädännön mukaisia muutoksenhakukeinoja, joiden käyttämisestä huolimatta verosopimuksen tarkoituksen vastaisen, mutta sinänsä verosopimuksen ja sopimuspuolten sisäisen lainsäädännön mukaisen kaksinkertaisen verotuksen asian-

omaiselle verovelvolliselle aiheuttaman kohtuuttomuuden poistaminen on asianmukainen peruste ehdotetun helpotuksen tai lykkäyksen myöntämiselle sellaisin ehdoin ja edellytyksin kuin hallituksen esityksen perusteluissa ehdotetaan.

Valtuutuksesta yksittäistapauksissa myöntää verovelvolliselle määrättyistä veroista, veroon rinnastettavista maksuista ja niihin liittyvistä seuraamuksista verovelvolliselle kohtuusyistä helpotuksia ja lykkäyksiä voidaan noudatetun lainsäädäntökäytännön, joka on valtiosääntöoikeudellisesti asianmukainen, mukaan säätää lailla. Mainittu valtuutus voidaan antaa valtion viranomaiselle myös kunnallis- ja kirkollisverojen osalta edellyttäen, että asianomaiselle kunnalle ja seurakunnalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi. Lievennysvaltuuksien asiallinen ja henkilöllinen ulottuvuus ei kuitenkaan voi olla sellainen, että niiden soveltaminen saattaa johtaa kysymyksessä olevan lain, jonka säännökistä lievennyksiä myönnetään, mukaisen oikeustilan olennaiseen muuttumiseen. Lievennysvaltuuksia soveltaessaan asianomaisten viranomaisten on lisäksi otettava asianmukaisesti huomioon hallitusmuodon 5 §:n yhdenvertaisuusperiaate.

Perustuslakivaliokunta on päättänyt edellä mainittuun lopputulokseen ottaen huomioon kirkkolain (635/64) 367 §:n, sellaisena kuin se on laissa 25 päivästä heinäkuuta 1975 (633/75), ja 368 §:n säännökset sekä verotuslain (482/58) 78 §:n, sellaisena kuin se on laissa 13 päivästä heinäkuuta 1962 (374/62), ja 126 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se on laissa 31 päivästä joulukuuta 1974 (1025/74), säännökset, joiden perusteella on katsottava, ettei asia kuulu kirkkolain alaan hallitusmuodon 83 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Edellä tarkoitettu lainsäädäntökäytäntö ei myöskään loukkaa hallitusmuodon 51 §:n 2 momentissa

tarkoitettua kunnallisen itsehallinnon periaatetta, koska vain olennainen puuttuminen kunnallisen itsehallinnon perusteisiin rajoittamalla esim. kunnan yleistä toimivaltaa, itseverotusoikeutta, budjettivaltaa tai kuntalaisten oikeutta itse asettaa korkeimmat päätösten tekoelimensä olisi riidattomasti hallitusmuodon 51 §:n 2 momentin vastaista. Olennaista puuttumista kunnan itseverotusoikeuteen ei merkitse se, että lailla säädetään muiden kuin kunnallisten viranomaisten tehtäväksi kunnan vahvistamien perusteiden mukaisen verotuksen toimittaminen ja edellä tarkoitettujen lievennysvaltuuksien käyttäminen. Lisäksi edellä tarkoitetun lainsäädäntökäytännön mahdollinen

ristiriita porvariston ja kaupunkien erioikeuksien kanssa on poistettu valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla säädetyllä lailla poikkeuksesta porvariston ja kaupunkien erioikeuksiin (481/58).

Edellä esitettyyn viitaten perustuslakivaliokunta, jolla ei ole muuta huomautettavaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen johdosta, kunnioittavasti lausuntonaan esittää,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä määrättyssä järjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnan puolesta:

Erkki Pystynen

Martti Manninen

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Pystynen, varapuheenjohtaja Liedes, jäsenet Eenilä, Hägg-

blom, Knuuttila, Luttinen, Muroma, Männistö, Peltari, Pokka, Tuomaala ja Zyskowitz.

